

press.
clipping

Izvješće medijskih objava

12.03.2020

Grad Labin

8. 03. 2020 Večernji list

Stranica/Termin: 42

Hrvatska

Naslov: Učenjak iz Labina: Veliki istražitelj povijesti kršćanstva

Sadržaj: Matija Vlačić ilirik

Autor: Renata Rašović

Rubrika, Emisija: /

Žanr: izvješće

Naklada: 51.000,00

Ključne riječi: GRAD LABIN, VALTER GLAVIČIĆ

Naslov: Učenjak iz Labina: Veliki istražitelj povijesti kršćanstva

Autor: Renata Rašović

Rubrika/Emisija: /

Žanr: izvješće

Površina/Trajanje: 2.022,79

Naklada: 51.000,00

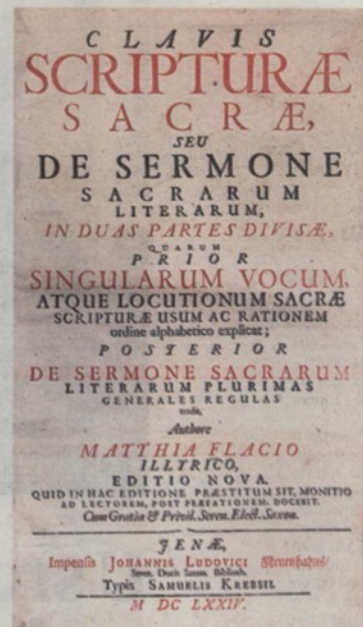
Ključne riječi: GRAD LABIN, VALTER GLAVIČIĆ

500 GODINA OD ROĐENJA VELIKANA HRVA

Piše: RENATA RAŠOVIĆ

Luteranski reformator, teolog, lingvist, filozof i crkveni povjesničar, velikan hrvatske i njemačke reformacijske misli, utemeljitelj protestantske hermeneutike i discipline crkvene povijesti... sve je to bio Matija (Franković) Vlačić Ilirik, rođen 3. ožujka 1520. u Labinu, prije točno 500 godina

ISTRA, VENECIJA, BASEL, MARTIN LUTHER

Učenjak iz

...NJEMAČKA, REFORMACIJA

Labina: Veliki

PROFESOR HEBREJSKOG, RUKOPISI, KNJIGE

istražitelj povijesti

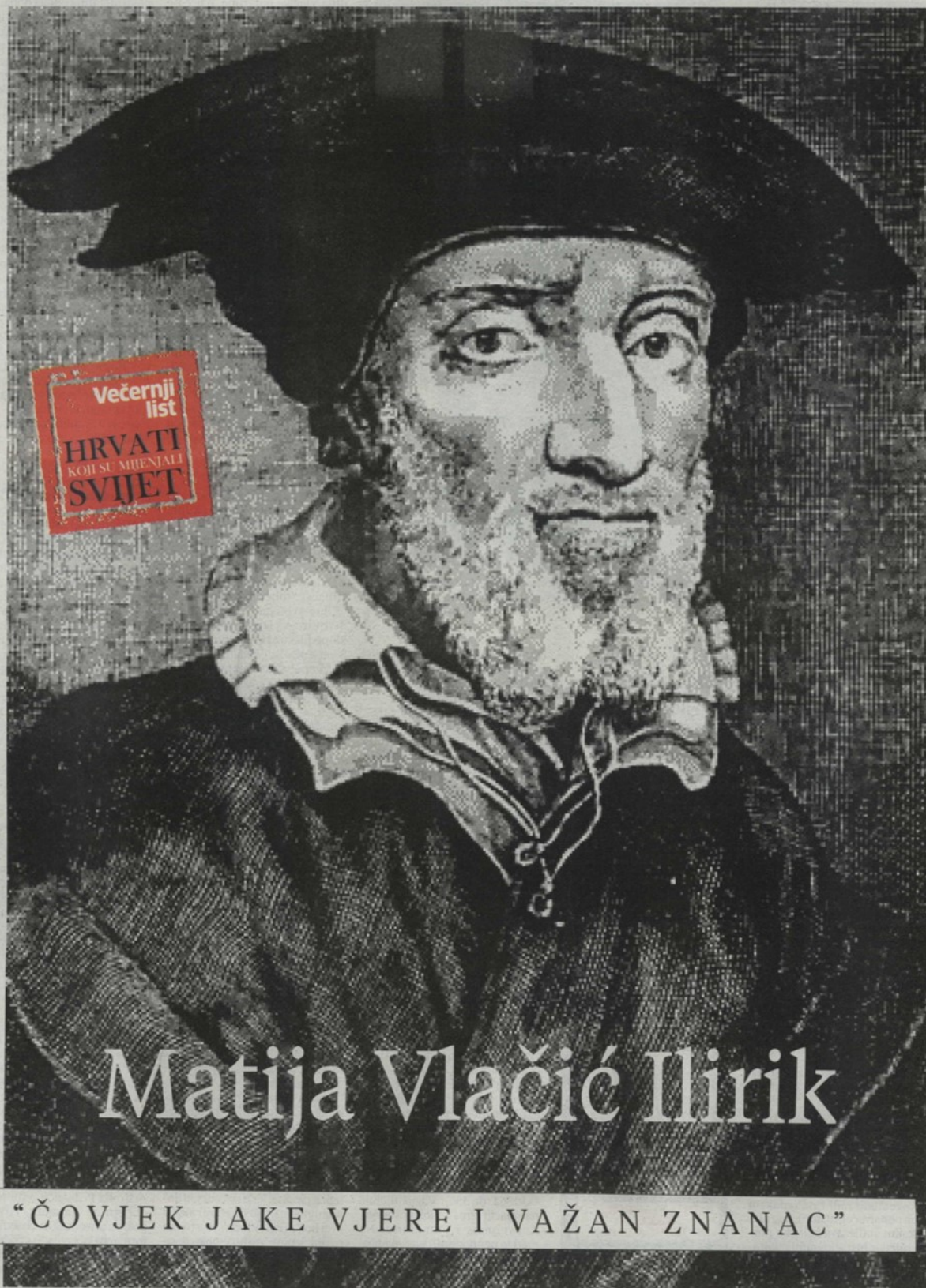
...HISTORIJSKA DJELA

kršćanstva

MARTIN LUTHER JE O VLAČIĆU NAPISAO DA

TSKE I NJEMAČKE REFORMACIJSKE MISLI

Večernji list
HRVATI
KOJI SU MIENJALI
SVIJET

Matija Vlačić Ilirik

JE "ČOVJEK JAKE VJERE I VAŽAN ZNANAC"

Press CLIPPING d.o.o., tel.: +385 (0)1 / 3094804, e-mail: press@pressclip.hr
Korisnik usluga ne smije dalje reproducirati i / ili distribuirati dostavljene mu Programске sadržaje medija bez posebnog odobrenja Nositelja prava (DZNPAP i HDS-ZAMP)

UMRO JE U FRANKFURTU 1575. U BIJEDI

nastavak s prethodne stranice >>

Obitelj je nosila i prezime Franković te se Matija ranih godina nije i služio. Poput mnogih drugih svojih sunarodnjaka, i on je posegnuo za starim nazivom Ilira. Tako njegovo puno ime u latinskom stvaralaštvu glasi – Matthias Flacius Illyricus. Svojem je trostrukom imenu znao dodavati i ime rodnoga grada Labina. Majka mu je rano umrla. Uz brigu o odgoju, otac mu se već u rodnom mjestu pobrinuo za solidnu naobrazbu. No, sa samo šesnaest godina Vlačić je napustio Labinj i otišao studirati u Veneciju, gdje je u školi Sv. Marko među profesorima slušao i Ivana Egnacija. Nakon prvih elemenata znanja, stečenih u duhu talijanskog humanizma, devetnaestogodišnji Vlačić 1539. napušta domovinu i, na nagovor rođaka Balda Lupetine – gvardijana i provincijala Male brće – odlazi na daljnje školovanje u Njemačku, gdje će provesti većinu svog života, odlučan da svoju izobrazbu upotpuni pod okriljem njemačkog protestantizma. Nakon kraćeg zadržavanja u Baselu i upoznavanja s povjesničarima baselskoga humanističkog kruga, mladi se Istranin ozbiljno posvećuje studiju hebrejskog jezika i egzegeze; najprije u Tübingenu, a zatim u Wittenbergu, središtu prvaka reformacije, gdje se povezovala s vodećim protestantskim teologom Filipom Melancthonom, koji ga je i materijalno pomagao. Uskoro je susreo i vjerskog reformatora, tada već teško bolesnog Martina Luthera, koji će o Vlačiću poslije napisati da je "čovjek jakе vjere i važan znanac".

Već s 24 godine bio je »magister artium« i profesor hebrejskog jezika. Tih godina Vlačić će se svim sredstvima boriti za zaštitu Lutherove izvorne poruke sudjelujući s odlučnošću u brojnim protestantskim raspravama.

Sud javnosti

Nakon što je na samom početku svoje znanstvene karijere skupio zbirku svjedočanstava da bi upozorio na dekadentnost klera potkraj srednjega vijeka, Vlačić se dao na prikupljanje i objavljivanje tekstova povijesnog karaktera. Za svojih brojnih putovanja po Njemačkoj i svojih boravaka u gradovima sjeverne i zapadne Europe naš učenjak marljivo je proučavao rukopisne zbirke najpoznatijih europskih knjižnica i transkribirao najzanimljivije kodekse. Čim bi otkrio kakav rjeđak tekst ili povijesni dokument važan za problematiku kojom se bavio, žurio se da ga što prije objavi i podloži sudu javnosti.

Vlačićeve monografije, objavljene na latinskom ili istodobno na latinskom i njemačkom, uvijek počinju uvodnom raspravom u kojoj autor iznosi svoju znanstvenu zaokupljenost.

Istovremeno radi i na redakciji svog ponajvećeg historijskog djela kojim obilježava istinsku prekretnicu u historiofiliji, "Katalogu svjedoka istine", u kojem je dokazivao kako Lutherov nauk nije nov, nego se borba protiv

Osnivači Fakulteta dr. Josip Horak, predsjednik Saveza baptističkih crkava u Jugoslaviji, i dr. Vladimir Deutsch, senior Evangeličke crkve u Hrvatskoj

Vlačić je stekao velike zasluge objavljivanjem javnosti nepoznatih tekstova i svojom erudicijom na polju literature onoga doba, čime je umnogome zadužio povijesnu znanost i bio uzor povjesničarima svog i kasnijeg vremena

"Katalog svjedoka istine", ponajveće Vlačićevo djelo

zloraba crkvenog nauka javlja od ranokršćanskog doba. Djelo je tiskano 1556. najprije u Baselu, a zatim 1562. u Strasbourgu. U razdoblju između 1549. i 1557. Vlačić je bio profesor u Magdeburgu, središtu akcija protiv pape, cara te reformacijskih kompromista, a od 1557. do 1561. predaje u Jeni. U tom vrlo plodnom spisateljskom razdoblju naš učenjak aktivno sudjeluje u organiziranju Magdeburških centurija. U Magdeburgu je zamislio i organizirao suradnički kolegij za monumentalnu kritičku Crkvenu povijest ili Magdeburške centurije (Ecclesiastica Historia, Centuriae Magdeburgenses) u 13 knjiga (objavljene u Baselu 1559.–1574.). Svaka knjiga obuhvaća jedno stoljeće (lat. centum, što znači sto), pa odatle naziv djela. Vlačić je jedan od glavnih pisaca te prve tiskane, planski i kritički obradene povijesti Crkve do 1300. godine. Najvažnije njegovo djelo "Ključ Svetoga pisma" (Clavis Scripturae sacrae, 1567.) prvi je enciklopedijski i hermeneutički rječnik Biblije; u njemu je Vlačić razvio mišljenje kako Sveto pismo interpretira samo sebe, a za njegovo razumijevanje nije potrebno crkveno posredovanje, nego dobra klasična izobrazba pa se stoga drži začetnikom protestantske hermeneutike. Od 1562. do 1567. Vlačić djeluje na relaciji između Regensburga, Antwerpna i Frankfurta. Na meti je neprekidnih napada protestantskih teologa i građanskih vlasti, koji ga nastoje udaljiti iz Njemačke. Za ovih litalačkih go-

dina Vlačića nalazimo, najčešće prerusenog i pod izmišljenim imenima, u Baselu, u Berlinu, u Šleskoj i u Frankfurtu. Stalno je na udaru saskih knezova i njihovih teologa, koji su ga optuživali kao glavnoga krivca za teološke rasprave, uzročnika nemira i sukoba među njemačkim staležima. Kada je protjeran iz Strasbourga, s obitelji se sklonio 1573. u samostan Bijelih gospođa u Frankfurtu na Majni. Progoni i nerazumijevanja dodatno su učvršćivali Vlačića u uvjerenju kako je prava istina sadržana u radikalnom protestantizmu, pa u svojim teol. spisima strastveno zagovara izvorne ideje reformacije.

"Neprijateljstvo i osobni napadi, koji obilježavaju posljednje godine Vlačićeva života, mogu se protumačiti odveć ratobornim karakterom i netrpeljivošću učenjaka iz Istre, njegovom zajedljivom ironijom i žestokim napadima na brojne protivnike. Iako je kao polemika bezobziran i vrlo neugodan, bilo bi nepravdom ne priznati mu da je bio jedan od stupova Reformacije", navodi dr. Franjo Šanjek.

Ženio se dva puta

Uz djela "Katalog svjedoka istine", u kojem je Vlačić skupio sve "svjedoke" koji su se tijekom povijesti suprotstavljali papi i potvrđivali teze protestantizma, "Ecclesiastica Historia" i "Magdeburške centurije", povijesti trinaest stoljeća kršćanstva, te "Ključ svetoga pisma" (Clavis Scripturae sacrae), prvog enciklopedijskog rječnika pojmova iz Svetog pisma, uključujući sedam hermeneutičkih rasprava (to je zapravo enciklopedijski rječnik hebreizma koji je postao temeljnim djelom protestantskog tumačenja Biblije), Vlačiću se pripisuje i polemična rasprava "Razgovaranje među papistom i jednim luteranom" (1555.) pisana na četiri jezika. Međutim, većina teksta napisana je na istarskom čakavskom narječju Labinjštine. Vjerojatno je tiskao i "Otročje biblije" te vjerski udžbenik s katekizmima na pet jezika, među ostalima i na hrvatskom. U djelu "Katehismus Hervatski" dao je prijedlog jedinstvene abecede i pravopisa za Hrvate i Slovence. Prema akademiku Šanjeku, Vlačićeva je originalnost prije svega u činjenici da je taj marljivo istražitelj povijesti kršćanstva pronašao i javnosti predao velik broj historijskih dokumenata i drugih vrela iz kršćanske antike i srednjovjekovnog razdoblja. Njegova su otkrića znatno obogatila zajednički fond polemičkih tekstova i potakla dijalog protestanata i katolika.

"Proučavanjem mnogobrojnih aspekata unutarnjeg života Crkve Vlačić je proširio povijesno područje i na istraživanje u nauku Crkve, bogoslovlju, sakramentima, organizaciji zajedništva itd. U ovim istraživanjima stekao je ugled pionira, jer u navedenoj domeni nije mogao imati nikakvog prethodnika. Vlačić je stekao neprocjenjive zasluge objavljivanjem ne malog broja prije njega javnosti nepoznatih tekstova i svojom bogatom erudicijom na

polju literature onoga doba, čime je umnogome zadužio povijesnu znanost i bio uzor povjesničarima svog i kasnijeg vremena, pribavivši im enormnu dokumentaciju koja je, provjere na metodom suvremene povijesne kritike, još uvijek dragocjeni izvor za historičare naše epohe", tvrdi dr. Franjo Šanjek.

Matija Vlačić Ilirik ženio se dva puta, a osim obitelji s 18-ero djece, stigao je, kao jedan od najplodnijih pisaca svojega doba, u 30 godina napisati oko 300 radova od kojih su mnogi ostali neobjavljeni. Većina je njegovih rukopisa, pretežno na latinskom i nešto manje na njemačkom jeziku, pohranjena u knjižnicama i arhivima u Beču, Weimaru, Regensburgu, Strasbourgu i Wolfenbüttelu. Inače, smatra se da je Ilirik posjedovao najveću osobnu kolekciju knjiga 16. stoljeća. Do kraja života pokušavao je ostati vjeran Lutheru i njegovu naglasku na ropstvo ljudske volje i nemogućnosti spašenja putem dobrih djela.

Umrlo je u Frankfurtu na Majni 11. ožujka 1575. u dobi od 55 godina, u bijedi.

U prigodi 500. godišnjice njegova rođenja, njegov rođni Labinj priprema cijeli niz događanja koji će trajati od ožujka čak do listopada. U prigodi obljetnice gradonačelnik Labina Valter Glavčić učenjaka škole koja nosi ime tog velikana poklonio je originalnu knjigu "Matthias Flacius Illyricus Septima Centuria" iz 1564. godine, a koju je nedavno Grad Labinj otkupio. Obilježavanje će se nastaviti 9. ožujka – u kinu Labinj bit će tada premijera HTV-ova dokumentarno-igranog filma "Matija Vlačić Ilirik", urednika i scenarista Nike Kostanića te redateljica Nevena Mihaela Dianeževića. Idućih dana u Gradskoj knjižnici Labinj održat će se promocija "Edukativnog priručnika" o Matiji Vlačiću Iliriku za srednje i osnovne škole autorice Dijane Muškardin.

U program obilježavanja uključene su sve labinske škole i institucije, ali vrlo je važno što će obilježavanje povijesne obljetnice rođenja labinske najistaknutije i najpoznatije povijesne ličnosti izaći iz okvira lokalnog obilježavanja te imati važne nacionalne i međunarodne programe. Od događaja u Labinu izdvaja se 5. Međunarodni znanstveni skup Matija Vlačić Ilirik, a dogovorena su i događanja u Zagrebu i Osijeku, dok će se u Beču i Regensburgu ove jeseni održati tri znanstvena skupa o Vlačiću.

U Wittenbergu će Grad Labinj postaviti pluću na kuću u kojoj je živio Vlačić, ali jedan od najvažnijih međunarodnih događaja bit će u travnju u srcu Europskog parlamenta, gdje će biti organizirana dokumentarna izložba o Matiji Vlačiću na kojoj će biti promovirana kultura, jezik i turizam Labina, uz potporu europskog parlamentarca Valtera Flege, predsjednika Počasnog odbora 500. obljetnice. Također, Hrvatska pošta u povodu 500. obljetnice reformacije objavila je i poštansku marku s njegovim likom. Hrvatska nije zaboravila svog velikog učenjaka, a ni svijet.